

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Hulzen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424. BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Ingevolge papieroetwijing B.P.P. no. 1459 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41½ cm.

Abonnement: f4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de synodocratie, 35; Uit de Schrift: God zegt: „Memfomal“ (Jer. 31:32; Hebr. 8:7-9); Op en om 't kerkplein: „De firma Chris van Gemen“; Kerkelijk leven: Confessie en organisatie, 2; Wat leeft er in de zendingskringen der synodocraten? 2; Het Ontwerp voor een kerkorde der Ned. Herv. Kerk; „F.Q.L.“ en de oecumenische jeugdraad; De nood op Soemba; Opv. en Onderw.; De Chr. school in dezen tijd, 3; Boekbespreking: Groninger Brieven; Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

BEZWAARDEN OVER 35 en onder de synodocratie.

De „draai“ van Dr Schippers IV.

We zullen op het weergegeven betoog van Dr Schippers, hoewel het om zoo te zeggen om een kritische bespreking smeeft, niet in den breede ingaan.

We maken alleen een paar opmerkingen!

Van ganser harte beamen we het woord van Calvin: „Wat wij zeggen, dat de zuivere bediening des Woords en het zuivere gebruik in de bediening van de sacramenten een pand en kenteeken is, dat wij die gemeenschap, waarin beiden aanwezig zijn, veilig als ware kerk kunnen aanvaarden, daarvan gaat de betekenis zoo ver, dat die kerk nooit verworpen mag worden, zoolang ze daarbij blijft, ook al is ze overigens vol van fouten. Ja zelfs zal er in de bediening van de leer of der sacramenten eenige fout kunnen insluipen, zonder dat die ons van haar gemeenschap behoort te vervreemden.“¹⁾

Dit zegt Calvin evenwel, zooals uit heel zijn leven blijkt — men denke b.v. aan zijn verbanning uit Genève — onder één restrictie!

Deze namelijk, dat in zoo'n kerk het volle woord Gods onvermengd en onverzwakt en ongehinderd mag worden verkondigd en de kerkelijke instanties geen enkelen eisch stellen waaraan met een waarlijk aan Gods woord gebonden consciëntie niet kan worden voldaan!

Is de situatie in een kerk zóó, dat men het woord Gods vrijuit mag prediken en concretiseeren in het kerkelijk handelen, dan kan men bijna niet te lankmoedig zijn in het dulden van kerkelijke zwakheden en gebreken. En deze regel geldt vooral en des te meer, als blijkt de officiële kerkelijke woorden in belijdenis en kerkorde het woord Gods zijn vrijen loop kan en mag en moet hebben in de kerkelijke gemeenschap. Zelfs in een kerk, die, vooral door den ontrouw der herders, in een afgrond is weggezunken en een prooi werd van alle mogelijke afdwalingen, maar waarin het woord Gods toch nog werkelijk voluit gepredikt kan worden, zal iedere prediker, zeer zeker met groote trouw, maar tegelijk in eindeloos geduld moeten spreken, vermanen en getuigen. Het zou b.v. in de zestiende eeuw nooit tot een breuk tusschen Luther en de „kerk“ zijn gekomen, als ze hem vrij had laten prediken.

Maar zodra de kerkelijke instanties eischen gaan stellen, die Jezus Christus niet stelt, omdat ze tegen zijn woord in of boven dat woord uitgaan, wordt de situatie onmiddellijk anders! Dan krijgt dit woord van Prof. Bavinck actualiteit: „En in de eigen kerk te blijven, in weerwil van veel onzuiverheid in leer

en leven, is zoolang plicht, als zij ons niet verhindert, om naar de eigen belijdenis getrouw te zijn en zij het ook indirect(!) ons niet dwingt, om den menschen meer te gehoorzamen dan Gode. Want een kerk, die hare leden daartoe dwingt, zou zich in datzelfde oogenblik aan de consciëntie harer leden, in zoverre als zij dat deed, als een valsche openbaren, die zichzelf en hare ordinantiën meer macht en autoriteit toeschrijft dan de woorden Gods.“²⁾

In de situatie door Bavinck geteekend, kwamen duizenden en duizenden in 1943 en 1944.

De synodes eischten, dat zij zouden erkennen — men vergeet dit toch nooit — dat:

de belofte des verbonds aan ieder, die haar ontvangt zonder meer de volledige zaligheid garandeert en die belofte dus alleen aan de uitverkorenen toekomt;

dat de doop is de verzegeling van aanwezig geloof; dat de kinderen, allen en een iegelijk voor wedergeboren, dat is dus voor kinderen die wedergeboren zijn, moeten gehouden worden;

en de synodes eischten, dat zij deze stellingen als „goddelijke waarheden“ zouden aanvaarden en niets zouden leeren dan datgene wat daarmede ten volle in overeenstemming was.

Zie, toen konden ze niet anders doen dan neenzeggen!

En alle redeneeringen van Dr Schippers over „permissief“ en „positief“ recht, over „kerkelijk“ gezag en „kerkelijke“ gehoorzaamheid verliezen met het oog op deze klare, harde verschrikkelijke feiten haar concreetheid, actualiteit en zin.

Hier — en nu — deze stellingen — als goddelijke waarheden aanvaarden — en niets leeren, dan water volkomen mee in overeenstemming was!

Dat was de scherpe, duidelijke, al te duidelijke, eisch van de hoogste kerkelijke autoriteiten.

Op dezen eisch kon alleen ja of neen worden gezegd.

O ja, men mocht bezwaren inbrengen!

Zonder twijfel!

Evenwel onder één voorwaarde: dat men begon met het feitelijke aanvaarden van wat was vastgesteld; dat men dus begon met het leeren van de onaanvaardbare leer!

Dat wil zeggen: men mocht bezwaren inbrengen — mits men vooraf metterdaad verplaatte, dat ze niet ernstig waren gemeend!

En nog veel ernstiger werd de situatie, toen op deze neenzeggers de kerkelijke tucht werd toegepast en schorsing in, uitzetting uit, en wering van het ambt als kerkelijke straffen op tien- en honderdtallen werden toegepast.

„Wat moeten we doen?“ hebben toen, o, zoo velen gezocht en gebeden.

In hoevele harten is toen de vraag opgekomen: zou het niet het beste zijn, die schorsing enz. in „gelatenheid“ te ondergaan en stil te dulden?

Maar het werd allen duidelijk, dat dat niet mocht! Jezus Christus had niet getuchtigd, geschorst, afgezet en geweerd. Hij blijft roepen tot ononderbroken trouwen dienst.

En daarom moest men verder gaan met preeken, doopen, troosten, helpen, vermanen, leeren!

Wat er ook van komen mocht.

Inderdaad wie zóó geschorst en afgezet waren, moesten zonder onderbreken hun ambt blijven vervullen. En wie zóó van het ambt werd geweerd moest onverwijld in het ambt worden bevestigd.

Want het is een fundamentele waarheid, geldend

in de kerk van onzen Heere Jezus Christus, dat wanneer ambtsdragers, individueel of in hun vergadering, daden verrichten of woorden spreken, die niet in overeenstemming zijn met den wil des Heeren, daden en woorden waar Jezus Christus dus niet achter staat, deze kerkelijke ambtsdragers dan en zoo onmiddellijk uit hun ambt tuimelen, hun woorden en daden krachteloos zijn en door ieder kerklid per sé verworpen moeten worden.

„Met een bisschop (een opziener) — aldus Calvin — staat het niet als met een koning. Want ook al verricht een koning niet wat eigenlijk zijn taak is, zoo behoudt hij desniettemin de eer en den titel. Maar bij het beoordeelen van een bisschop moet gelet op het bevel van Christus, dat altijd in de kerk zijn kracht moet hebben.“³⁾

En als zoo'n „bisschop“ in woord of daad niet op het bevel van Christus let, dan moet hij in dat spreken en in die handelingen om Christus' wil verworpen worden.

Uit deze centrale, reformatische waarheid levend, hebben mannen als Luther, De Cock, Kuiper de tegen hen in actie gezette tuchthandelingen, nadat zij met alle middelen hadden gepoogd weg te doen wat tegen Christus' wil in de kerk werd misdreven, van nul en geener waarde geacht en ze derhalve verworpen.

Men hoore naar de glasheldere rechtvaardiging van deze reformatische daad, welke Kuiper eenmaal — na de schorsing en afzetting van de Amsterdamsche ambtsdragers in 1886 — de wereld inzond.

Gold het in zoo'n geval — zoo schreef hij — „een burgerlijk ambt, zoo zou uit den aard der zaak, zulk een vonnis van ontzetting, hoe onrechtvaardig ook, niettemin als vonnis de consciëntie binden en elk geoordeelde tot eerbiediging van zulk een vonnis gehouden zijn geweest. Wie in den burgerstaat door den wereldlijken rechter aan zijn goed, of aan zijn vrijheid, of zelfs aan den lijve gestraft wordt, heeft zich om der consciëntie wil aan die straf te onderwerpen, ook al wraakt zijn onschuld de straf die hem trof. Het kruis van Golgotha, dat op last niet van den Kerkelijken rechter, maar van de Overheid werd opgericht, blijft ook hierin altoos geldend richtsnoer.

Maar geheel anders komt de zaak te staan nu er sprake is niet van ontzetting uit eenig burgerlijk ambt, maar van een tuchting voor een Kerkelijke rechtbank. Het Koninkrijk der hemelen toch is een ander dan het koninkrijk van aardsche macht. Een verschil, waaruit voortvloeit dat de geldigheid van de uitspraak van den Burgerlijken rechter nooit van haar overeenstemming met „de weegschaal in het heilgdom“ afhangen kan, terwijl omgekeerd elke uitspraak van den Kerkelijken rechter steeds gewraakt en verworpen moet worden, zoo ze niet door de inspraak uit de hemelen gedekt is.

Maar geheel anders komt de zaak te staan nu er sprake is niet van ontzetting uit eenig burgerlijk ambt, maar van een tuchting voor een Kerkelijke rechtbank. Het Koninkrijk der hemelen toch is een ander dan het koninkrijk van aardsche macht. Een verschil, waaruit voortvloeit dat de geldigheid van de uitspraak van den Burgerlijken rechter nooit van haar overeenstemming met „de weegschaal in het heilgdom“ afhangen kan, terwijl omgekeerd elke uitspraak van den Kerkelijken rechter steeds gewraakt en verworpen moet worden, zoo ze niet door de inspraak uit de hemelen gedekt is.

De Kerk van Christus is niet uit de aarde, maar uit de hemelen, en ook haar rechtspraak moet dus, om op den eerenaam van Kerkelijke rechtspreek te kunnen bogen en geldig voor de consciëntie te wezen, wortelen in en sluiten op het oordeel dat over den aanklaagde in de hemelen door onzen Heer en Koning zelf wordt geveld.

En sluit het, gelijk bij zoo menig profeet en apostel, bij zoo menig martelaar en hervormer, en bovenal gelijk

1) Institutie, IV, 1, 12.

2) Dogmatiek IV, p. 347.

3) Institutie, IV, 7, 24.

in de tuchtzaak, waarin het Sanhedrin Jezus wikkeld, hierop niet, dan spreekt het vanzelf en toont ons het voorbeeld van apostel en profeet, van martelaar en hervormer, en bovenal van onzen Heere en Meester zelve, dat de aangeklaagde en veroordeelde alsdan zulk een vonnis voor van nul en geenerlei waardij behoort te houden, en zich te gedragen heeft, niet naar het schuldige vonnis van eene door den Heiligen Geest verlaten rechtbank, maar, bij ontstentenis van een beter Kerkelijk oordeel, naar het getuigenis van Gods Woord, gelijk hem dit door de getrouwe belijders en in zijn eigen consciëntie vertolkt wordt.

Zoo zijn dan ook de profeten en apostelen, in weerwil van zulke vonnissen, steeds met de bediening van hun ambt voortgegaan; en onze Heere Jezus Christus zelf, hoewel door de Joodsche Synode te Jeruzalem, die Sanhedrin heette, geheel vervloekt en uitgeworpen, is niettemin tot op den huidige dag zijn profetisch en priesterlijk en koninklijk ambt blijven bedienen en bedient het nog.

Al wie door eenige Kerkelijke rechtbank op aarde uit zijn ambt en bediening ontzet wordt, mag derhalve nimmer aan deze ontzetting vrijheid ontleenen, om zijne bediening te onderlaten, tenzij het hem op goede en deugdelijke gronden gebleken zij, dat de op aarde gewezen uitspraak tevens de uitspraak van zijn Koning daarboven in de hemelen zij.*)

Gegrepen door, innerlijk gebonden aan deze kerk-norm, door Kuiper zoo helder geformuleerd, zijn de in '44 en volgende jaren geschorste ambtsdragers hun ambt blijven bedienen. Christus ontsloeg hen niet — zouden ze dan mogen staken?

Zij hebben ook in dit opzicht het geloof der afscheidings- en doleantie-vaderen nagevolgd, aanschouwende de uitkomst van hun wandel.

Zij mochten, ze konden niet anders.

Want ze wilden, het koste wat het koste, in Christus' kerk blijven.

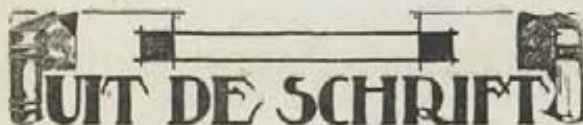
Ze wilden, het koste wat het koste, in Christus' dienst blijven.

En ze weigerden de wet van de kerk te conformeren aan de practijk van de kerk.

Want als de wet van de kerk, aangepast wordt aan het leven van de kerk dan is de eenige vrucht het bederf van de kerk.

C. V.

*) Afwerping van het juk der synodale hiërarchie, p. 12.

UIT DE SCHRIFT

god zegt: „memfomai”.

..... welk verbond met Mij zij vernietigd hebben..... Jeremia 31:32.

Want indien dat eerste (verbond) onberispelijk geweest ware, zoo zou voor het tweede geen plaats gezocht zijn geweest. Want (hen) berispende zegt Hij tot hen..... zij zijn in dit mijn verbond niet gebleven..... Hebr. 8:7, 8, 9.

Laat ons eens even ons verdiepen in onderstelde gevallen.

Stel eens, dat ergens in een kerk de leden en de vergaderingen langen tijd niet geleefd hebben naar de bestaande orde, omdat ze daarin niet zijn blijven staan, omdat ze die hebben overtreden, en stel eens, dat nu ineens iemand zegt: maar dat moet anders worden! — beteekent dat zeggen zelf dan reeds een veroordeeling van de kerk-ordening, van het kerkstatuut, van de kerkelijke formulieren? Of is het misschien een erkenning, dat er iets gebeuren moet van binnen, zóó dat men meer ieder persoonlijk gaat leven naar de bestaande orde?

Stel eens, dat in een bepaalde trouwverbintenis er iemand opstaat, die „berispende” verklaart, dat het den laatsten tijd niet goed ging in die verbintenis, en dat hij daarna toevoegt, dat men niet naar den regel der verbintenis heeft geleefd, „berispt” die mensch dan „den regel” of „het leven onder den bestaanden regel”?

Stel eens, dat anno 1948 in een groot deel der nederlandsche pers geklaagd wordt: „na de bevrijding van 1945 ging het mis in Nederland”, en dat de redactie van die klagende pers haar klacht adstrueert door de opmerking, dat ze in Nederland de grondwet hebben geschonden, critiseert die redactie dan die grondwet of soms het spel, dat ermee gedreven is?

En als die kerkmensen, die bondgenoot, die dagbladredacteur in die onderstelde gevallen nu zeggen, ieder op eigen terrein: het moet anders! — willen zij dan een ANDER statuut voor de kerk, een ANDERE substantie voor het trouwverbond, een ANDERE wet met ANDERE beloften en ANDERE bevelen, of willen ze soms een MEERDERE werking van den Geest, opdat die de betrokkenen stuk voor stuk beter doe leven naar de bestaande verordeningen? En het overtreden doe ophouden?

En stel eens, dat er tot en over die doleerende kerk, die benuwde verbondsgemeenschap, die bezwaarde redactie een Stem van Boven kwam, zeggende: „Ik heb uw gebed verhoord, Ik zal in die kerk, dien vriendschapskring, dat volk meer van mijn Geest geven dan Ik te voren deed, en Ik zal gaan genezen van de hiërarchie in de kerk, zoodat ieder zich de kerk-zaken weer persoonlijk voor zichzelf gaat aantrekken, en Ik zal gaan genezen van den individualistengeest in de liefdesverbintenis, zoodat elk voor zich de zaken weer individueel zich gaat aantrekken en niet altijd op den ander ziet, en Ik zal gaan genezen van den Jan Salle-geest onder het volk, die alle zaken van volk en wet maar leert overlaten aan de regeeringsorganen, en Ik zal maken, dat de leden van de natie zich weer zelf, persoonlijk, voor de zaken van grondwet en recht aansprakelijk stellen, wel, dan geeft die Stem van Boven inderdaad „betere” beloften dan vroeger; maar geeft ze soms andere?? En zou zij het goed vinden, als wij allen onze dankbaarheid voor dat genadige woord van die Goddelijke Stem nu eens hierin gingen toonen, dat we zeiden: die oude kerkregel was niet veel zaaks, die was maar uitwendig, die trouwbelofte had niet veel om het lijf, ze was alleen maar een formalistisch gedoe, en die voormalige grondwet was niet meer dan een formeel nationaal-politiek gedoe, te bloot uitwendig, en ruw-collectief, maar voortaan zal de Spreker van die Stem van Boven Zijn zaken grondig anders inrichten, Hij zal een nieuwe orde scheppen en afkondigen, waarin Hij grondrechtelijk zich enkel en alleen verbonden behoort te achten aan de vrome kerkleden, en aan de wedergeboren liefde-belovers, en aan de trouwe, de voor 100 pct. volle burgers, en de rest, nu ja, die zal Hij nog maar zowat opschepen met een formeel-uitwendig-collectief Reglement, dat echter ook weer „maar uitwendig” is, en waarvan Hij Zelf terdege weet, dat het toch niemand van de anderen wezenlijk interesseeren zal? Ik zeg: zou de Spreker van die Stem van Boven zulk een uiting van „dankbaarheid” voor zijn „betere beloften” goedkeuren?

Ik denk dat allen, ook Meynen en Ridderbos, ook Bruins Slot en Schouten, zouden roepen: neen, o neen. En dat ze ons zeggen zouden: houdt op met die tastbare dwaasheden.

En wij zouden het op dat punt eens zijn.

Maar waarom luisteren dan zooveel, die — en nu noemen we geen namen meer — in en om een synode precies zóó hooren redeneeren, naar zulke betoogen als naar de hoogste wijsheid: tenminste „menschelijk-vol-maakt”?

Want inderdaad: het zijn er velen.

Ze hooren Jeremia exegetiseeren.

Ze hooren de exegeten verklaren: volgens Jeremia 31 heeft de Stem van Boven gezegd: het gaat niet goed tot nu toe, ze hebben Mijn Verbond vertreden, ze hebben in massa's de zaken van Israël maar aan anderen overgelaten, en er geen zaak van persoonlijke, individuele verantwoordelijkheid van gemaakt; maar nu ga Ik hun mijn Geest geven, die hen weer leeren zal, van Israël's zaken een zaak van ieders eigen verantwoordelijkheidsbesef te maken; en Ik geef in dezen betere beloften.

En nu gaan die vele luisteraars scherper luisteren.

Want ze hooren de exegeten daarna concludereen; en ze gaan beleven, dat die exegeten hun conclusies als even zoovele dogma's dicteeren aan alle kerkleden: derhalve maakt de Spreker van de Stem van Boven dus een totaal ANDER verbond, met geheel ANDERE statuten, en ANDERE beloften en een ANDERE Grondwet, en wie niet uitverkoren is om mee te doen van uit het diepe hart, nu ja, die laat Hij maar zowat meeloopen in den tros, en laat hun af en toe met barsche stem voorlezing doen van de nog niet heelemaal af te schaffen gemeenschaps-ordeningen, bloot uitwendig overigens. Maar zijn echte verbond, dat gaat Hij alleen aan met die uitverkorenen. De meeloopers in den tros, die laat Hij afschepen met wat oude plunje van die vroegere gemeenschapsbepalingen. Maar het nieuwe, dat is heel wat ANDERS, en dat is voor zijn verkorenen, NA hun wedergeboorte.

En nu gaan de hoorders van die exegeten applaudiseeren: dank u voor uw dogma, en we zullen 't óók zóó leeren;

en in bond gaan ze samen, wie hen niet wil volgen in het leeren van de dictaten hunner logica, bij duizenden uit de kerk werpen, als niet belovende niets te leeren wat niet in alles overeenkomt met de resultaten van die exegeten, gedichteerd als axioma's voor de gesubalterneerde dogmatici en confessoren.

Ze doen wat Meynen-Ridderbos-Bruins Slot-Schouten in die hierboven eerst geteekende verbanden dwaasheid zouden noemen, en nog eens dwaasheid.

Ik zie hier een vinger waarschuwend opgestoken. En ginds nog een. Ineens gaan er heel wat vingers omhoog. Ik hoor van allen kant me vragen: maar er staat toch, dat God zelf berispte? Dat Hij zelf zijn oude verbond berispte? En versachtelijk van zijn eigen werk-van-cerijf's toegaf: oude boedel, bloot-uitwendige relatie?

Maar staat dat er wel waarlijk?

Zeker, we treffen een grieksch woord aan in Hebr. 8

vs 7 en 8, dat in onze vertaling samenhangt met „berispen”. „Niet onberispelijk”, dat vroegere. „Berispende” treedt de Heere God op.

Maar wat wil „berispen” zeggen? Wat is van het grieksch woord de beteekenis?

Het kan zeggen: niet voldaan zijn over iets, ontevreden zijn met iets. Iemand, die verklaart: het gaat niet goed, zóó als het nu gaat, die treedt op als zoo'n „berisper”. Wij denken bij „berispen” aan iemand, die standjes uitdeelt, die personen aanvalt; er zijn rechtsgemeenschappen, waarin „een berisping” een zachttaardige, maar niet dreigingloze vorm van tuchttoefening over personen is. Maar in de grieksch taal kan het werkwoord „memfomai” (door „berispen” vertaald) ook beteekenen: zijn ontevredenheid of onvoldaanheid betuigen, later merken dat men bezwaard, of nog niet over de uitkomst voldaan is. Zelfs wie zou zeggen: „dankbaar, maar niet voldaan”, die spreekt zijn „memfomai” uit, al is hij ook dankbaar. Alle revolutie begint met het zeggen: „memfomai”. En alle reformatie vangt met hetzelfde woord aan: „memfomai”. En alle voortgaande reformatie eveneens (dankbaar, maar niet voldaan). Alle „bezwaarden” in een kerk zeggen: „memfomai”. Prof. Veenhof schrijft over: „memfomai”-zeggers over en onder de synoderatie. De Heer Jan Schouten zegt in de Tweede Kamer: „memfomai”: het gaat niet goed, het moet anders. Maar hij wil geen verandering van grondwet, althans niet nu. Hij wil alleen maar, dat ze er naar zullen handelen, en dat de slapers wakker worden. „Memfomai” kan beteekenen: bezwaren zien, doleeren, zijn beklag doen of: klagen.

Ook de bijbel en de grieksch vertaling van het Oude Testament kennen het woord in dezen zin. In dit alles schreef Job God geen ongerijmde dingen toe (Job 1:22): hij beklagde zich (nog) niet over God; de grieksch vertaling zegt: Job sprak niet aangaande God: memfomai. Tot Abraham spreekt de Heere: wandel voor mijn aangezicht en wees oprecht; de grieksch vertaling zegt: wees onberispelijk; laat mij niet over u te klagen hebben (Gen. 17:1). Job was „vroom” (1:1, 8); dat zegt God zelf (2:3); en Elifaz verklaart, dat een mensch het nooit zoo ver brengt als God in het niet-noodig-maken van de klacht van een ander, die zou zeggen: memfomai, — ik vind, dat het daarginds niet goed gaat (4:17; vgl. 15:14; 22:3; 33:9; 9:20; 12:4).

Zoo constateert ook Paulus van zichzelf, dat in zijn farizeeuwsche periode geen enkele van zijn superieuren aangaande hem kon zeggen: „memfomai”: hij leefde strikt naar den regel, dien zij hem geleerd hadden. Indien zoo'n farizeeuwsche meester toen reeds wel zou gezegd hebben: „memfomai”, wel, dan zou niet de farizeeuwsche regel, doch de leerling Paulus zijn gedesavouerd door zulke Gamaliëls. Een examiner, die tot den geëxamineerde bij den uitslag zegt: „memfomai”, veroordeelt immers niet zijn eigen onderwijs, doch de ontrouw of de onbekwaamheid van den leerling?

Hoewel, het kan soms zijn, dat het „memfomai” van den leeraar-examinator toch verder gaat, dan alleen het individuele geval van dien éénen gedropen leerling. Misschien denkt hij, als er vele leerlingen zakken: de school moet nog meer haar best gaan doen voor de discipelen, ze zijn zoo hardleersch, het peil zakt overal, — weet ge wat? we zullen ons nóg meer met de leerlingen gaan bemoeien. We zullen den leerling gaan bijwerken, meer zorg besteden aan de pupillen onzer school, opdat haar naam goed blijve, en de resultaten van het onderwijs ons als leermeesters niet beschamen, straks in de toekomst. Dan begint de leeraar met bijlessen. Met sterker privé toezicht. Met scherper tucht. Maar ook, wanneer hij den te zwakken leerling bijlessen geeft, en hem met anderen extra bewerkt, ook dan wil hij geen andere leerstof hem geven (als ware dié berispelijk). Maar hij wil met „betere beloften” de heele zaak nu eens nieuw aanpakken, opdat de oude leerstof eindelijk er in moge gaan als gesneden koeck. En „HEEL” de school er kome.

Hier is „memfomai” een critiek op behaalde resultaten, — hoe en om wat oorzaak dan ook.

Ook elders treffen we het woord in zulke beteekenis.

Zóó zijn er, zegt Paulus, bezwaarden in de kerk. Als iemand tegen iemand eenige klacht heeft, d.w.z. als hij in gemoede verklaart: het gaat niet goed, memfomai, — wel, dan moet men zich niet van zoo'n gravamen afmaken, en vooral niet gaan dreigen en citeeren, maar dan moeten ze daar in de kerk elkaar verdragen (het samen uithouden) en daarin elkaar gunst bewijzen (Col. 3:13). Als in de kerk murmureerders zijn, dwaalleeraars, die zich niet willen voegen onder de van God gestelde kerkelijke ordeningen (want ze doen net als Korach, Judas, vs 11), dan zijn die scheurmakers ontevreden met hun lot; ze zeggen: memfomai, het is niet in orde, de dingen moeten anders, ik moet een andere plaats hebben in de kerk.

En — als tenslotte Paulus in Rom. 9 de doordringende prediking doet van Gods volstrekte soevereiniteit, die Hem doet zich ontfemen over wien Hij wil, en laat verharden, dien Hij wil, dan hoort Paulus iemand tegenwerpen: Wat klaagt Hij dan nog? (Rom. 9:19). In het Grieksch staat: waarom komt Hij dan nog voor den dag met